

Nyíracsaádi ÉLET

IV. évfolyam 2. szám

Nyíracsaád havonta megjelenő lapja

Ára: 20 forint

1994. március

Húsvéti köszöntő

- Föltámadt Krisztus. - Valóban föltámadt. Krisztus ugyanúgy köszönt feltámadása után is tanítványainak, mint életében: „Békesség nektek”. Valóban, föltámadásával Ő lett tanítványainak is, de az egész emberiségének is teljes békéje. Az idő és történések sodrában élő a jobbert és nemesebbert küzdő ember is elbizonytalanodik és reményvesztett lesz, sikertelenséget tapasztal meg. Mindezzel az emberi életet látszólag legyőző halálban nagyon is elszomorító valósággá válnak. Krisztus föltámadásával az élet a „jóra törekvő ember” lesz a győztes „Bízatok én meggyőztem a világot”. Erre a győzelemre vágyunk, ennek szeretnénk személyes részesei lenni, húsvét alkalmával erre támad bennünk remény. Krisztus mondta: „Én vagyok az út”. Vállalja az áldozatot, miközben máris az élet győzelmére utal és elővetelezi azt, amikor tanít, türelemmel nevel a jóra, amikor bűnöket megbocsát, amikor kishitűség kétségeit megszünteti csodáival, amikor az életnek adja vissza a már meghalt Jaimus leányát, a Naimi ifjút, és Lázárt. A szeretet az, ami a cselekedetein keresztül élte és eleveníti. Tanítványainak mondta: „azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást”. Járunk kell az utat, Krisztust, hogy az élet bőségekben leljük az igazi békességet. „Én vagyok az igazság” mondta Krisztus. Minden félreértést, zavaros tudást, a félelem sötéttségét, megaláztatottságot, megtevesztést, a

csalást, csúfolódást, az emberi értékek megvetését, hamis ígéretekkel, az ördögi fondorlatot — amely a bűn ősforrát — minden rossznak gyökere, magával vitte testében a sírba, hogy azokat örökre ott hagyja. Örüljünk hát, mert Krisztus igaz tanítása, felragyogott a föltámadással együtt. Ez a ragyogás adjon békét szívünknek, hogy az igazság fiait lehetünk és az igazság megszabadít bennünket. Az „Igazság” úgy szeret te Isten a világot, hogy egyszerűen adott oda, hogy mind az aki Ő benne hisz el ne vesszen, hanem örök élete legyen. „Én vagyok az élet” jelentette ki a föltámadott. Az élet szép, az élet örömteli, az élet boldogság, az élet dicsőség, az élet isteni, az élet Jézus, az elpusztíthatatlan, nem lehetett a sírba zárni. Szeressük a húsvétot, amelyik az életnek ezt a nagyszerűségét mutatja, mert Krisztus leszállt a föld alsó részébe, és összetörte a foglyokat letartott börtönök zárait. Ez ama jele és szent nap szombat után, „az első” ünnepek királyi és uralkodói ünnepe, melyen áldjuk Krisztust örökké. Jelentse ez a húsvét minden nyíracsaádi lakónak embersége föltagasztalását, életkedvének megújulását, és megerősödését. Az ÚTON, amelyik az örök ünnepre vezet, a hétköznapi időben is az IGAZSÁG által a KRISZTUSI ÉLETERTELVÉ. Az ünnepek alkalmából sok áldást, családi boldogságot, bőséges életörömet kívánok szeretettel.

Mező György
Parókus

Minden év tavaszán az önkormányzatok elkészítik az éves költségvetésüket. Ebből az alkalmából kérdeztem meg Dr. Katona Gyula polgármestert a költségvetés aktuális problémáiról:

A parlamentáris demokráciában a költségvetési törvények elfogadása az egyik legfontosabb feladata a mindenkör működő Országgyűlésnek. Ez természetesen érvényes a helyi önkormányzati testületekre is. Az önkormányzatok költségvetése számos parlamenti döntéstől függ minden évben. Ennek tükrében szeretném megkérdezni a Polgármester úrtól, hogy visszatekintve az elmúlt három évre, hogyan változtak a központi szabályok és ez hogyan érintette községünk költségvetését?

- Mint ahogyan a Kormány és a koalíciós pártok felelőssége jelentkezik az ország költségvetésének elfogadásakor, ugyanúgy fokozott figyelmet kíván a Képviselő-testülettől is az önkormányzat költségvetésének megtárgyalása, megvitatása és elfogadása. A Polgármesteri Hivatal, egyeztetve az intézmények vezetőjével készítette el a tervezetet, majd a Pénzügyi Ellenőrző és a Községgazdálkodási Bizottság által megvitattat javaslat került a Képviselő-testület elé. Ez nálunk február hónapban történt. Az utóbbi négy évben a korábbiól teljesen eltérő szabályozás érvényesül az önkormányzatok finanszírozásában. Ennek lényege az, hogy a község állandó lakosonként, illetve korosztályonként egy meghatározott összegű támogatásban részesül és ezt egészíti ki a személyi jövedelem adóból visszajuttatott rész. Példaként említve Nyíracsaád Köz-

ség Önkormányzata — mint az ország bármely települése, — minden ellátott iskolás gyermek után 41.000,- Ft támogatást kap. Vagy például sportfeladatokra fejenként 50,- Ft jár, ami esetünkben mindössze 214.000,- Ft. A befolyt személyi jövedelemadónak 30%-át adja vissza az állami költségvetés, azonban ez községünk esetében igen kevés lenne, ezért ezt az összeget is kiegészítik.

Mindezekből már érzékelhető, hogy a község bevételeinek több mint 95%-át az állami támogatás teszi ki. Lényeges változás az elmúlt évtizedekhez viszonyítva, hogy az utóbbi négy évben már a bevételekhez kell alakítani a működési kiadásokat, nem pedig fordítva, ahogyan az történt.

- Ebben az évben a rendelkezésre álló pénzeszközök milyen csoportosítást kaptak a költségvetés elkészítése során?

- Ebben az évben 112 millió Ft a község költségvetése, mely 5 millió Ft hitelt is tartalmaz a közalkalmazottak béréhez, de ezt a hitelt az állami költségvetés fogja visszafizetni, illetve viseli kamat terheit. A rendelkezésre álló pénz közel 60%-át az intézmények (iskola, óvoda) működtetésére hagyta jóvá a Képviselő-testület. 13 millió Ft-tal szerepel a költségvetésben a szociálpolitikai juttatás, mely egyúttal a munkanélküliek részére nyújtandó támogatást is tartalmazza. A védőnői és fogorvosi szolgálat, valamint az orvosi ügyelet működtetése tartozik még hozzánk, melyet a Társadalombiztosítás finanszíroz, 4 millió Ft összegben. A körzeti egészségügyi szolgálat, mint arról már

olvásóink ismereteket szerezhettek, önálló vállalkozásként működik. Ez azt jelenti, hogy a társadalombiztosítás a biztosítási kártya alapján közvetlenül utalja a pénzt a háziorvosok részére. Minden évben vitát vált ki a Képviselő-testület döntése meghozatalakor, hogy mennyi legyen az az összeg, amelyet beruházásra (építésre) fordítsunk. Mivel továbbra is szeretnénk fejleszteni Nyíracsaádot, így a Polgármesteri Hivatal, intézményeink takarékos gazdálkodásával tudunk csak nagyobb építésre pénzt fordítani.

Ebben az évben kiemelt feladatként határozta meg a képviselő-testület a földutak kiépítését, kérempárút (járda) létesítését a Kassai utcán, Nyírmartonfalva felé, a tornaterem építésének befejezését, szennyvízcsatorna további bővítését, a Kossuth utca, Ady E. utcák által határolt területen belvízelvezetés megoldását.

- A múlt évben nagyarányú fejlesztések történtek a községben. Várható-e a közeljövőben hasonló nagyságú beruházás?

- Valóban rekord összegű beruházásra került sor Nyíracsaádon 1993-ban. Mindezt pályázatok készítésével és elnyerésével, valamint a saját erő célszerű felhasználásával érték el. A közeljövőben hasonló nagyságrendű fejlesztésre községünkben nem kerülhet sor, de az Önkormányzat mindent megtesz azért, hogy Nyíracsaád még jobban bekerüljön az ország vérkeringésébe, így kiépüljenek az összekötő utak Nyírmartonfalva-Martinka, Buzita tanya-Vámosperc és Fülöp-Nyíracsaád között. Természetesen mindezekhez több 100 millió Ft támogatásra

van szükség, amihez egyre nehezebb hozzájutni. A Polgármesteri Hivatal dolgozói és a Képviselő-testület tagjai valamennyi pályázati lehetőséget megragadnak a község gyarapítása érdekében.

- Milyen változásokat tartana Polgármester Úr szükségesnek a központi költségvetés részéről, hogy az Önkormányzatok nyugodtabban, esetlegesen hitelektől mentesen gazdálkodhassanak minden évben?

- Az önkormányzatok nyugodtabb gazdálkodásának feltételét a normatív támogatások reális igényekhez való igazítása jelentené. Nevezetesen: visszatérve a korábban mondottakra, egy iskolás tanuló után az állami támogatás 41.000,- Ft, ugyanakkor az ellátás tényleges költsége meghaladja a 90.000,- Ft-ot. Tehát amikor az állam valamilyen feladatot, tevékenységet előír az Önkormányzat számára, ahhoz biztosítania kell a pénzügyi hátteret is. Ilyen most, említve a közalkalmazotti törvényt, mely a jelenleginél kedvezőbb jövedelmeket biztosított volna az óvodában, iskolában, egészségügyben dolgozók számára, azonban mindegyik gyakorlati megvalósításához a pénz nem áll rendelkezésünkre.

Természetesen hátrányos helyzetben vannak a községek, kisebb települések, ugyanis nálunk kevés a mobilizálható önkormányzati vagyon.

Megjegyzem azonban, hogy a Képviselő-testület négy évvel ezelőtt arra vállalkozott, hogy a község vagyonát gyarapítja, az ingatlanokat megtartja és minden célkitűzésének eddig maradéktalanul eleget is tett.

Dr. Kóvér József

Mozgáskorlátozottak támogatási rendszere

A mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásának rendszerét a 179/1993. (XII. 29.) kormányrendelet újraszabályozta. A változások a támogatás fajtáit, mértékét és az eljárási rendet érintik. Január 1-től megszűnik a felelősségbiztosítási támogatás. Az 1993-ban megállapított támogatások az év első negyedében érvényesíthetők. A közlekedési támogatás összege 6.000 forint/év, ha a súlyos mozgáskorlátozott 3-18 éves korú, vagy 60. életévét betöltötte, 12.000 forint/év, ha a súlyos mozgáskorlátozott 18-60 év közötti. A rendelet a mozgáskorlátozottság két esetét állapítja meg: „súlyos mozgáskorlátozott” az, aki a rendelet mellékletében felsorolt betegség folytán mozgásában tartósan és olyan mértékben korlátozott, hogy tömegközlekedési eszközök nem tud igénybe venni. „Mozgáskorlátozott” az, aki mozgásában oly mértékben korlátozott, hogy tömegközlekedési eszközök csak nagy nehézség árán tud igénybe venni, illetve jelentős távolságra gyalogolni

nem képes. Személygépkocsi-szerzési, átalakítási és közlekedési támogatást csak súlyos mozgáskorlátozott személy veheti igénybe, ha a rendelet erre vonatkozó együttes feltételeinek megfelel. Parkolási engedély mozgáskorlátozott személynek is kiadható. Az egy évnél régebben jogerőre emelkedő gépkocsi-szerzési támogatásra jogosultságot megállapító határozatok érvényességüket veszítették. Az érvényesség meghosszabbítását újból kérelmezni kell.

A kérelmet, az erre rendszeresített formanyomtatványon minden év március 15-ig kell a polgármesteri hivatal szociális irodájához eljuttatni. A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. A mozgáskorlátozottság tényét a kérelmező háziorvosa igazolja az Országos Egészség-biztosítási Pénztár Orvosszakértői Intézetének első fokú bizottsága helyett. Az új igazolást minden igénylőnek be kell szereznie.

Czapár Gábor

KÖZLEMÉNY

A községi Földrendező és Földkiadó Biztonságok értesítik a részarány tulajdonosokat, valamint azon kárpótlási jegy tulajdonosokat, akik termőföldet kívánnak megszerezni, hogy a községi hangosbmondón közzölt időpontokban keresgéljenek fel a biztonságok irodáit. (Nyíracsaád, Petőfi-tér 8. sz.) A biztonságok a külterületi földeket táblánként veszik sora, niszta tázva a tulajdonlás jogcímét és egyúttal elvégezve a birtokbábelhelyezést is. Mindenkinek saját érdeke, hogy tulajdona a telekkönyvben bejegyzésre kerüljön, az ingatlan helyrajzszámot kapjon, a ki-mérés megtörténtével.

Kárpótlási földek esetében ennek költségét teljes egészében, részaránytulajdon esetében pedig részben az állam viseli. A biztonságok csak az esetben tudnak eredményes munkát végezni, ha ehhez a részaránytulajdonosok, kárpótlási jeggyel rendelkezők segítséget is adnak, ezért kérjük az aktív közreműködést.

Nyíracsaád, 1994. március 21.

Bródi György
Földrendező Biztonság elnöke

Király György
Karácsony Tibor
Földkiadó Biztonságok elnökei

Templomépítők

Elhangzott: 1994. január 16-án a Kossuth rádióban a Vasárnapi újság című műsorban.

Itt vagyunk Nyíracsadon. A középkori református műemlék templomról beszélgettünk annak újjáépítése kapcsán.

Ács Ferencné a község református lelkésze azt mondta nekem, amikor ide jöttünk, a templomba, hogy a templomépítők itt a környező községben jó néhány helyen már építettek templomot.

Igen, a férjem Ács Ferenc szintén református lelkész. Három szatmár megyei kis faluban szolgáltunk: Kispalád, Palád, Magasliget. Mind a két Paládon templomot renováltunk, aztán 1982-ben jöttünk Vámospércsre, itt szintén új lelkészlakást, kétszáz fős imatermet építettünk, s a templomot kívül-belül renováltuk. Nyírábrányban is én látom el a lelképásztori szolgálatot. Szintén templom renoválás kívül-belül, aztán új imaház építés. Nyíracsadon pedig az Arpád-kori műemlék templom restaurálása, felújítása folyik. Öt éve építkezünk, javítgatjuk kis templomunkat. Nem unja még ezt a sok templomjavítást, templomépítést?

Hát most már örömmel megpihennék, jobban szeretnék a lelki házat, a gyülekezetet építeni.

Amikor tíz évvel ezelőtt idekerült erre a jellegzetesen görög katolikus környékre, akkor hogyan fogadták mint református

vallású embert és mint nőt?

Kedvesen elfogadott mind a két gyülekezet Nyírábrány és Nyíracsad is. Vámospércsen felváltva szoktunk a férjemmel szolgálni. Itt is elfogadott a gyülekezet. Isten igéjét hirdetjük és ez nincs nemhez kötve. A község nagy többsége, több ezer katolikus él Nyíracsadon és néhány száz a református is. Figyelgetik éveken keresztül, hogy hogyan halad a templom felújítás munkálata. A polgármester úr színén görög katolikus, de még tanácselnök korában mellénk állt, és igen sokat segített rajta keresztül az Isten nekünk ebben a munkában. A pénz összegyűjtésének az oroszlánrészét ő vállalta.

Mennyi pénzből sikerült felújítani ezt a középkori templomot?

Tizenhat millió forint körül tartunk, ennek a nagyobbik felét az Országos Műemlékvédelmi Hivatal állta.

Nagyon szép ez a templom kívülről is, új haranglábat is kaptak, vízszint belülről még ha szétnézünk, azt láthatjuk, hogy középkori freskókat rejt el a vakolat és állítólag ezek a freskók a Vizsolyi temploméval vetekednek művészeti értékben, történetiségben.

Igen, amikor a Műemlékvédelmi Hivatal munkatársai végeztek a vizsgálatokat, akkor derült ki, hogy a mérszerte alatt hatalmas kincs rejtőzik.

Nemcsak a mi ki gyülekezetünket illeti, hanem úgy is mondhatnánk, hogy ez nemzeti kincs. Reménység van rá, hogy 1994-től megkezdjük a

falikepek restaurálását az Országos Műemlékvédelmi Hivatal is tett ígéretet, hogy segít és reméljük, hogy akik eddig segítettek, azok ezután sem fordulnak el tőlünk. És nagyon szép a szöszék, amit szintén restauráltak, Budapestre felvitték, s ott úgy ítélik meg, hogy 350 éves lehet, s a festékréteg alatt csodálatos szép népi motívumokat, annak a kornak megfelelő motívumokat találtak.

Arról, ami régen a fal felől volt a falba crösítve, kiderült, hogy a belső oldalán ugyanolyan motívumok vannak, mint az addig látható két oldalán.

Most ezt is kifordították és úgy helyezték el, hogy körbe lehet járni a szöszéket.

Ez is nagyon szép dísz és ékessége lesz a templomnak.

A Szatmárban található református templomok országos híreik, lehet-e ez a kis nyíracsádi középkori templom ilyen híres majd, hogy ha rendbeteszük belülről is?

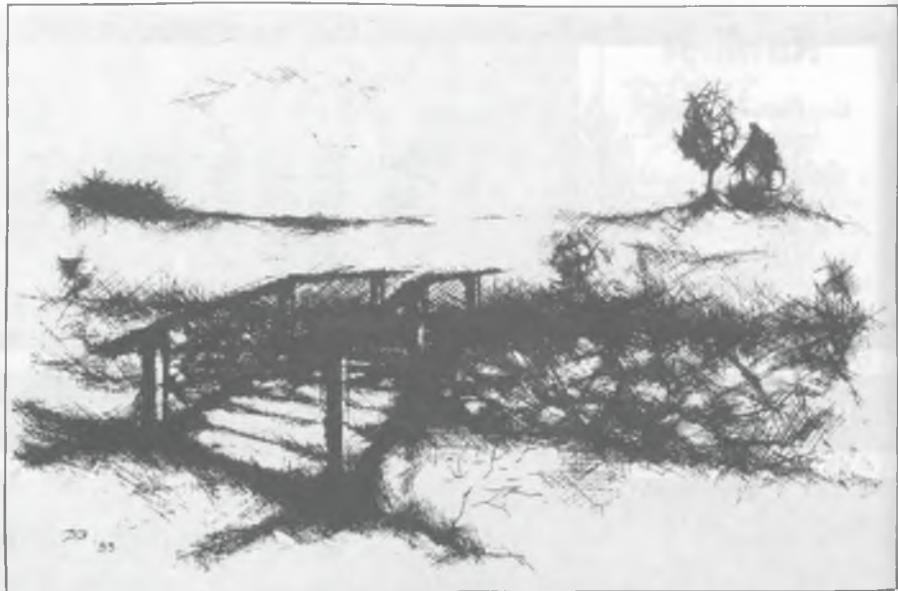
Feltétlenül. Úgy tudom, hogy Hajdú-Bihar megyében ez az egyetlen ilyen idős Arpád-kori templom, amely még működik és ilyen csodálatosan szép freskókat rejt magában.

És hogy ennek a kis nyíracsádi református közönségnek is, és a református lelkésznek mit jelent, hogy ilyen körülmények között gyakorolhatják a hitüket?

Látni kellett volna karácsonykor az ünnepi gyülekezetet. Öt évig a kis lelkészlakáson három szobát egybe nyitva tartottuk az Istentiszteleteket.

Az elmúlt karácsonykor meg az udvaron is osztottam az úrvacsorát, mert nem férünk be a lakásba, és most Istentisztelethez méltó környezetben oszthattam 1993-ban a karácsonyi úrvacsorát az ünnepi gyülekezetnek. Százötven egyháztagnakból kétszázötven lett, mert még a vendégeket is magukkal hozták.

Itt különben ez nagyon kedves és követendő példa, hogy vendégekkel együtt jönnek a gyülekezetbe ünnepnapokon.

ISKOLA - GYERMEK - CSALÁD A vizuális nevelésről

Az ember születésétől fogva az ideghártyáját érő ingerek, színek, formák megismerése alapján fedezi fel a környező világot. A retina (ideghártya), mint egy tükör, késedelem nélkül reagál minden változásra, és közvetítő szerepet játszik abban, hogy az agy elraktározhassa mindazt a fontosat, vagy jelentéktelent, amely az idők folyamán majd újra felszínre törhet. A gyermekkorban tapasztalt, megszerzett vizuális élmények meghatározók lehetnek a felnőttkorban, mikor az ember saját lábára állva alakítja ki környezetét. Ennek a valóságnak tartalma mellett színbeli és formabeli jelentősége is van. Nem mindegy, hogy milyen ízléskultúrával rendelkezik az egyén, hogyan rendez be az életét, a köröttes világot — ahol alkot, szeret, dolgozik és neveli gyermekeit. A szemük világa kifejezés a népnyelvben, egyik legfontosabb érzékszervünk lényegét említi ki. A szem bonyolult lencsereendszerének segítségével képzet kaphatnak a porszemről és a hegyóriásról is egyaránt — de csak egy objektív optikai képet. Tudatunk személyes feldolgozásmódjának segítségével pedig szubjektív tudat képet kaphatunk (belső képet), amelyet leegyszerűsítve nevezhetünk fantáziának is. Az általános iskolai „rajz tanításnak” is kettős a

feladata. (A rajzitanítás szót azért kell időzőjelbe tenni, mert amit a „rajz” szó lényegileg tartalmaz, annál a vizuális nevelés jóval több.) Az egyik feladat az, hogy az objektív optikai megismerés során jusson el olyan szintre a gyermek, hogy a környező valóságot, képességeinek megfelelően többé-kevésbé a látható világ törvényszerűségeivel azonosulva — ábrázolni tudja. Legalább ilyen fontos cél (ha nem fontosabb, hogy az előzőek tapasztalása során, a szubjektív tudati kép folyamatosan fejlődjön — vagyis gazdagodjon a fantázia. Ezen az úton való haladást (esetleg előrehaladást) a gyermek az általános iskolai rajzórán, különböző módon élheti meg. Dolgozhat különböző eszközökkel — (úgy mint ceruza, akvarell, tempera, színes papír stb.) — feldolgozhat különböző témákat. És itt el is érkezünk oda, hogy teljes képet adjunk az iskolai „rajzitanítás” egészéről. Tehát az iskolában eltöltött nyolc év rajzórái alatt a tanuló rajzol, fest, ragaszt, mintáz a természet látványa után, vagy fantáziájától vezetve. Megismeri évezredek legjelentősebb alkotásait, alkotóit az őskortól napjainkig. Az ábrázolási rendszerek feldolgozása során olyan ismereteket sajátítanak el, amely feltárja a dolgok külső-belső törvényszerűségeit, össze-

függéseit — ugyanakkor nagy segítséget nyújt a továbbtanulók számára az úgynevezett ipari rajzi ábrázolásokhoz. Ugyanakkor nagyon fontos szerep jut a rajzitanításnak abban is, hogy alakítsa, formálja a gyermek ízlését, szinkultúráját. Fontos, hogy például feltárja a giccs álságát, semmitmondó lényegtelenlenségét, vagy a népművészet gazdagságát, mély gondolati és emberi értékeit. Bonyolult és sokrétű tehát az általános iskolai rajzitanítás, amelyet nevezünk inkább ezek után vizuális nevelésnek. Ugyanakkor talán azt is elmondhatjuk, hogy fontosságában, emberben megközelíti a többi tantárgyat. Erről ma már érkeznek visszajelzések a továbbtanulóktól és a szülőktől is. Befezésként azt is el kell mondani, hogy természetesen a vizuális nevelés nem művészképzés; de a művészethez kapcsolódó tantárgy, ahogy a tudományokhoz is tantárgyak kapcsolódnak. A tartalom, rendeltetés, forma egységének felismerésével, a jelenlegi lényegének elsajátításával, olyan szemléletet ad, amely nélkül az ember személyisége nem tekinthető teljesnek. (Illusztrációnak a szerző egyik tanítványának, Dorogi Jánosnak a rajza)

Kiss József
rajzianár

Képünkön: A templom építés közben

Dorogi János rajza

Tavaszi mérkőzések	
	1994.
Tiszacsege-Nyíracsad:	03. 12.
Nyíracsad-H. sámszon:	03. 19.
Tépe-Nyíracsad:	03. 27.
Nyíracsad-Körösszakál:	04. 03.
Csökmő-Nyíracsad:	04. 09.
Nyíracsad-Nyíradony:	04. 17.
Nagyrabé-Nyíracsad:	04. 23.
Nagyhegyes-Nyíracsad:	05. 01.
Nyíracsad-H. Volán:	
Ny. acsád-Nyírmihálydi:	05. 22.
Komádi-Nyíracsad:	05. 29.
Ny. acsád-Szentpéterszeg:	06. 05.
Háránd-Nyíracsad:	06. 12.
Nyíracsad-Hajdúszovát:	06. 19.

Hajdú-Bihar Megyei Sport szövetségek Szövetség, Intéző Bizottsága

4025 DEBRECEN, SIMONFFY U. 1/C.
TELEFON: (52) 28-105 — 4802 P. 78

MEGYEI II. O. FELNŐTT LABDARUGÓ BAJNOKSÁG ŐSZI VÉGEREDMÉNYE:

1. Nyíracsad	14	9	3	2	35	16	21
2. Nyíradony	14	9	4	3	31	18	21
3. Szentpéterszeg	14	7	4	3	30	18	18
4. Tiszacsege	14	6	4	4	27	26	16
5. Hajdu-Volán	14	5	5	4	17	13	15
6. Nyírmihálydi	14	4	7	3	30	28	15
7. Tépe	14	5	5	4	20	21	15
8. Komádi	14	6	2	6	20	19	14
9. Csökmő	14	6	2	6	25	25	14
10. Nagyrabé	14	5	4	5	18	25	14
11. Nagyhegyes	14	5	2	7	23	21	12
12. Hajdúszovát	14	3	5	6	18	18	11
13. Hajdúszovát	14	5	-	9	20	27	10
14. Háránd	14	4	2	8	17	32	10
15. Körösszakál	14	1	2	11	19	41	4
16. Ebes	T	8	r	8	1	v	1

MEGYEI II. O. IFJÚSÁGI LABDARUGÓ BAJNOKSÁG ŐSZI VÉGEREDMÉNYE:

1. Hajdúszovát	14	12	1	1	82	11	25
2. Hajdúszovát	14	11	1	2	52	11	23
3. Hajdu-Volán	14	10	2	2	67	18	21
4. Komádi	14	10	1	3	58	15	21
5. Nyíradony	14	8	1	5	43	27	17
6. Csökmő	14	7	2	5	53	34	16
7. Szentpéterszeg	14	6	3	5	19	19	15
8. Körösszakál	14	6	2	6	30	28	14
9. Tiszacsege	14	6	1	7	64	40	13
10. Nyíracsad	14	6	1	7	43	29	13
11. Tépe	14	6	2	4	31	53	8
12. Nagyhegyes	14	3	2	9	22	54	8
13. Nagyrabé	14	3	2	9	27	26	8
14. Háránd	14	2	1	11	27	51	5
15. Nyírmihálydi	14	1	1	13	14	176	2
16. Ebes	T	8	r	8	1	v	1

Tavaszi nyitány

Lassan megmutatkozik a labdarúgó csapatunk, hogy hogyan sikerült a tavaszi felkészülés. A csapat már január közepé óta készül az 1993/94. évi tavaszi fordulójára. Az elvégzett munka eredményének most kell, hogy megmutatkozzon. Már négy előkészületi mérkőzést játszottunk, vegyes eredménnyel. Nyírábrányt legyőztük 2:1, Nyírmártonfalván 1:1, Vámospércsre egy vereség és egy döntetlen. Az utolsó edzőmérkőzéseken már kezdett jól játszani a csapat, és ha ilyen játékokat tudunk mutatni, akkor nem lesz probléma a tavaszi fordulóban. Az őszi idényt az első helyen zártuk, jó lenne az őszi szereplést megismételni. Az ifjúsági csapat is folyamatosan készül a tavaszi fordulóra. Sikerült az ifjúsági csapathoz több fiatal játékost leigazolni, ami azért jó, mert többen már kiöregedtek, illetve a felnőtt csapatban játszanak. Ha az új leigazolt játékosok továbbra is eljárnak és készülnek, a felnőtt csapatnak meglesz az utánpótlása. Kérem a sportot szerető embereket, hogy látogassák a mérkőzéseinket és biztassák csapatunkat a jó szereplésre.

Patalenzki József

Választási információk

A Magyar Köztársaság Elnöke 1994. május 8-ra kitzúzte az országgyűlési képviselők általános választását.

A választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos. A Magyar Köztársaságban az országgyűlési képviselők választásán választójoga van minden nagykorú magyar állampolgárnak, nincs választójoga annak:

- a.) aki cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll,
  - b.) aki a közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll,
  - c.) aki szabadságvesztés büntetését tölti,
  - d.) aki büntető eljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt áll.
- Mindenki választható, aki választójoggal rendelkezik és állandó lakóhelye Magyarországon van. A választójog gyakorlása a választópólgár szabad elhatározásán alapul.

Az országgyűlési képviselők száma összesen 386 fő. 176 országgyűlési képviselőt egyéni választókerületben, 152 főt megyei, fővárosi választókerületben listán választanak. Az egyéni és a területi választókerületben mandátumot el nem ért, országosan összesített szavazatok alapján a pártok országos listáról további 58 kompenzációs mandátum kerül betöltésre. Településünk a 4-es számú egyéni választókerülethez tartozik. Székhelye: Hajdúhadház.

Az Állami Néességnyilvántartó Hivatal által állandó lakosként nyilvántartott választójoggal rendelkezők nyilvántartását a Polgármesteri Hivatalban 1994. március 7. és március 16. között közszemlére kell tenni. A nyilvántartásba történő felvételről szóló értesítést a jelöltjaink szelvényvel együtt a választópólgárok részére 1994. március 7-ig kézbesítettük. A nyilvántartásból való felvétel miatt 1994. március 16-án 16 óráig lehet kifogást előterjeszteni a hivatal jegyzőjénél.

A jelölés: a választópólgárok és társadalmi szervezetek 1994. március 9-től április 8-án 16.00 óráig gyűjthetik a jelöltjaink szelvényeket. Az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény értelmében egyéni választókerületben jelöltet állíthatnak a választópólgárok, pártok, valamint azok a társadalmi szervezetek, amelyek megfelelnek a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény rendelkezéseinek.

A jelöléshez legalább 750, az egyéni választókerületben állandó lakóhellyel rendelkező választópólgár aláírással hitelesített ajánlása szükséges.

Jelöltet ajánlani kizárólag a választásról szóló értesítéssel egyidejűleg megkapott ajánlási szelvényvel lehet.

Az ajánlási szelvényen fel kell tüntetni az ajánló nevét, lakcímét, személyi számát, továbbá a jelölt nevét, a párt nevét, vagy a független jelölés tényét. Az ajánlószelvényt sajátkezűleg kell aláírni.

Minden választópólgár csak a lakóhelye szerinti egyéni választókerületben és csak egy jelöltet ajánlhat. Az egyéni választókerület jelöltjeit legkésőbb 1994. április 8-án 16.00 óráig lehet bejelenteni az egyéni választókerületi

bizottság hivatali helyiségében, amely a Hajdúhadházi Polgármesteri Hivatalban található. A bejelentéshez csatolni kell az ajánlószelvényeket és a jelölt nyilatkozatát arról, hogy:

- a.) választójoggal rendelkezik,
- b.) a jelölést elfogadja,
- c.) más egyéni választókerületben nem fogad el jelölést,
- d.) nincs a képviselői megbízással összeférhetetlen tisztsége, illetve megválasztása esetén lemond róla,
- e.) a jelölt nyilvántartásba vételéhez szükséges adatokat (név, lakcím, személyazonosító jel, stb.), valamint önkéntes adatszolgáltatás alapján 2 db 6x9-es színes fényképet, 20 soros gépelt önéletrajzot, abból a célból, hogy a választás éjszakáján az MTV-ben megjelenhessen, illetőleg a képviselőkről szóló kiadványokban közzétehető legyen.

f.) párt, vagy társadalmi szervezet által jelölt esetében, amennyiben a pártot az OVV-nél előzetesen nem jelentették be, - a jelöltet, listát állító pártok bejelentéséről szóló részben szereplő adatokat, okmányokat, - a jelöltő párt nyilvántartásba vételéről szóló bírósági végzés másolatát, - nevének hivatalos, használt rövidítését, - fehér alappapíron fekete színnel rajzolva, nyomtatva és éles kontúrral ellátva a jelöltő párt, vagy szervezet emblémáját, g.) nyilatkozatot a töredékszavazatok megosztásáról.

Az e.), d.) pontokba felsorolt adatokat a P1, E1 és E2 jelű nyomtatványok egyidejű kitöltésével kell bejelenteni. (ld. az 5/1994./II. 25./MB. rendelet 11. sz. melléklet 7. sz. minta).

Egyidejűleg írásban kell bejelenteni a független jelöltek, illetve a jelöltet állító pártok valamennyi szavazatszámoló bizottsága és az egyéni választókerületi választási bizottságba delegált tagokat. Községünkben 7 szavazatszámoló bizottság fogja a 7 szavazókörben bonyolítani a választást.

AZ AJÁNLÁSI SZELVÉNYÉRT ELLENÉRTÉKET KÉRNI, ADNI, FELAJÁNLANI SZIGORÚAN TILOS!

A KITÖLTÖTT ÉS SAJÁTKEZÜLEG ALÁÍRT AJÁNLÁSI SZELVÉNYT ÁT LEHET ADNI A TÁMOGATNI KÍVÁNT JELÖLT KÉPVISELŐJÉNEK.

A személyazonosító jel mindenkor azonos a személyi számmal. A választással kapcsolatos bármilyen felvilágosítással a helyi polgármesteri hivatal jegyzője szolgál.

A választási kampány 1994. május 6-án 24.00 óráig tart.

A választás kitűzésétől a választási kampány végéig a pártok, a jelöltek **választási plakátot** (falragasz, hirdetés, feliratok, szórólapok, vetített képek, stb.) külön engedély nélkül készíthetnek. A törvény a plakátot sajtótermékeknek minősíti és az ezzel kapcsolatos jogszabályokat (pl. felelős kiadó) alkalmazni kell.

Az épületek falára, kerítésekre a plakát a tulajdonos, a kezelő engedélyével helyezhető el.

A plakátot oly módon kell felragasztani, hogy az károkozás nélkül eltávolítható legyen.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a meghatározott szervek kezelésében lévő közterületi építményekre, berendezésekre csak a kezelő hozzájárulásával lehet falragaszt elhelyezni.

Varga Györgyné jegyző

Katona Jánosné 101. születésnapján 1994. 03. 07-én köszönti az országgyűlési képviselő Komor Sándor

Máriska néni 101 éves

Nyíracsad legidősebb polgára Katona Jánosné Rontó Máriska. Századik születésnapján cikkkel is köszöntöttük. Nemrégiben 101. születésnapját ünnepelte családi körben.

Ez alkalommal köszöntötte őt Komor Sándor országgyűlési képviselő, dr. Katona Gyula polgármester és Czár Gábor önkormányzati képviselő is.

Elszivárgó forintjaink

Egy összkomfortos lakásban élő négytagú család évente körülbelül 320 ezer liter vizet fogyaszt el. Sok ez vagy kevés? Megítélés kérdése. Annyi bizonyos, hogy különböző okokból több ivóvíz megy veszendőbe, mint kellene. Pazarlásunk mértéke elsősorban lakásunk műszaki állapotán múlik. A fővárosi panelházak többségéből annak idején „kispórolták” a vezetőkek szigetelését, ezért több víz folyik el így, mint a fogyasztók bármilyen hanyagsága miatt. A gyenge szigetelés az oka a csövek rossz hőkiégnylítődeséncnek is. Emiatt a hideg- és melegvíz-csapot egyaránt „ki kell folytatnunk” amíg a víz a kívánt hőfokot eléri.

Ez sokszor percekig eltart. A hőcsérülő rendszerek felújítása ugyan nem olcsó, de hosszabb távon mindenképpen kifizetődő befektetés lenne. Egy rosszul tömített, csöpögő csapon huszonnégy óra alatt 35-40 liter víz távozik. A csordogáló WC-tartály még ennél is többet fogyaszt: naponta akár 720 liter vizet is elnyel. A havi vízdijszámlát ez alaposan megemelheti. A javítás jóval kisebb, így mindenképpen megéri szerelőt hívni.

Aki a vízzel takarékoskodni akar, az jobban teszi, ha a fürdés helyett a zuhanyozást választja. Így a fogyasztást egy-egy alkalommal akár száz literrel is csökkentheti. Ennél is többet spórolhatunk, ha a vízcsapokra, illetve a zuhany elé vízhozam-szabályozót szerelünk fel. Ez mindössze néhány száz forintba kerül, a megtakarítás pedig elérheti a vízszámla húsz százalékát is.

Nagy mennyiségű víz folyhat el tudunk nélkül a csöserülések nyomán. Ez főleg családi házakban, nyaralókban fordul elő. Egy aránylag kisebb elfolyás esetén is percenként három liter víz szivárog a talajba. Ha ezt el akarjuk kerülni, akkor rendszeresen ellenőriznünk kell a vízmérőt. Ha minden vízcsapot, szerelvényt jól elzárunk, akkor a mérőnek nem szabad fogyasztást jeleznie. A statisztika szerint az ipari országokban átlagosan napi 140 liter az egy főre jutó vízfogyasztás. Ezt természetesen beszorozhatjuk a családtagok számával, s hozzáteljük, hogy a fogyasztás mértéke évszakonként, a családok társadalmi helyzete és a gazdálkodási rendszerek sajátosságai szerint is válto-

zik. A családi házak jelentős részébe van vízóra, s gyors ütemben szerelik fel a megvásárolt, korábbi bérlakásokat is, de a volt bérlakások kollektív vízdíja sem bagatell. Egy köbméter ivóvíz fogyasztói ára Budapesten és vidéken 23 százalékkal, a csatornadíj 30 százalékkal nőtt február 1-jétől. Az ivással még nem kell takarékoskodnunk, az egyéb felhasználással annál inkább. Miként lehet mindezt mérsékelni? Például úgy, hogy nem spórolunk a vízvezeték-szerelőkön, hanem idejében megjavíttatjuk a csöpögő csapokat. Ha zuhanyzókecsülékhez pillanatlezáró csapot szereltetünk be. (Tudni kell, hogy csupán a zuhanyozáshoz szükséges hőmérséklet beállításához egy négytagú család 15-20 liter vizet is elhasznál, ami megismétlődik a beszappanozásakor.

Tessék ezt 365-tel megsorozni!) A pillanatlezáró házilag is beépíthető a csaptelepbe. Ára 1500 forint körül van, nagyobb beruházást igényel, de a berendezés felújítása, a csaptelep cseréje esetén érdemes mérlegelni a drágább, termosztátos rendszerű megvásárlását, amely-

lyel hőfok szerint állítható be a kívánt hőmérséklet. Tetejében szerelik fel a megvásárolt, korábbi bérlakásokat is, de a volt bérlakások kollektív vízdíja sem bagatell. Egy köbméter ivóvíz fogyasztói ára Budapesten és vidéken 23 százalékkal, a csatornadíj 30 százalékkal nőtt február 1-jétől. Az ivással még nem kell takarékoskodnunk, az egyéb felhasználással annál inkább. Miként lehet mindezt mérsékelni? Például úgy, hogy nem spórolunk a vízvezeték-szerelőkön, hanem idejében megjavíttatjuk a csöpögő csapokat. Ha zuhanyzókecsülékhez pillanatlezáró csapot szereltetünk be. (Tudni kell, hogy csupán a zuhanyozáshoz szükséges hőmérséklet beállításához egy négytagú család 15-20 liter vizet is elhasznál, ami megismétlődik a beszappanozásakor.

Érdekes megismételni a következő adatokat: Egy kádnyi fürdővíz 130-150 liter. Egy zuhanyozás 50-60 liter. Ha nyitott csap alatt mosunk kezet, kb. 5-10 liter. Egy csöpögő csap naponta 70-120 literet is fogyaszthat. Egy gumitömlős autómossa — ha nem ügyelünk — 100 liternél többet elfogyaszthat.

Mi várható a mezőgazdaságban?

A mezőgazdaságban a tavasz az utóbbi években mindig kétségeket hozott a gazdálkodók számára. Mit mennyit termeljenek és a munkájukért mennyi pénzt fognak kapni. Ezek a megállapítások vonatkoznak mind az állat és növénytermesztésre. A változások lehetőségeiről kérdeztem Király Györgyöt.

Hogyan változott az utóbbi évek visszatekintve az állatfelvásárlás helyzete?

- Sajnos, nem sok jót tudok mondani. Tavaly tovább csökkent a szarvasmarha állomány, és így a felvásárlás is hasonló helyzetben van. Ha ez a tendencia tovább folytatódik, gyakorlatilag megszűnik a szarvasmarha felvásárlás.

A sertésállomány csökkenése kb. elérte a 92-es évhez viszonyítva az 50%-ot. A takarmány ára fokozatosan nő, a felvásárlási ár azonban ezt az ármozgást sajnos nem követi. A kistermelőknek alig éri meg az élő állat tartása.

Akkor úgy tűnik, kevés jót ígér a 94-es esztendő is? Tavaly jó szezon volt a málnának, vajon így marad-e ebben az évben is?

- Fontos dolog megjegyezni, hogy ez a jó mellek két dolognak köszön-

hető. A természetlag eléggé alacsony volt, valamint a volt Jugoszlávia területén folyó háború gyakorlatilag megszüntette a termelést.

Községünkben igen sokan foglalkoznak paprikával és uborkával. Ha figyelembe vesszük a jó telet, akkor logikusan lehetne várni a jó termésátlagot?

- A tavalyi év szárazsága valóban nagy károkat okozott a termés hozam területén.

A paprikáról, paradicsomról és dohánnyról ugyanaz mondható el. A jó felvásárlási ár a mennyiségi hiány egyik paraméteré volt.

Mivel lehet biztatni az újságolvasókat?

- A felvásárlás remélem hasonlóan problémamentes lesz.

Igyekszünk minden terméknek piacot találni, ennek érdekében lépéseket tettünk.

Reméljük, a kereslet a tavalyi év szintjén marad, de a termés hozam reméljük ebben az évben sokkal jobb lesz. Jó lenne, ha több vevő lenne jelen a térségben, mert az egészséges piac szempontjából ez fontos lenne.

Dr. Kovér József

Önkormányzati hírek

A képviselő testület 1994. január 27-én hagyta jóvá ülésstervét. Napirendi pontjait igyekezett úgy meghatározni, hogy az év során folyamatosan tájékozódhasson intézményeinek működéséről, a település lakóit foglalkoztató gondokról, problémákról.

1994. évi önkormányzati költségvetését, melyben valamennyi intézményének költségvetése is szerepel 111.356 m/Ft bevétellel, és kiadásait 111.356 m/Ft összegben fogadta el.

Az iskolai tornaterem befejezéséhez, az útépítéshez a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzatok Közös Kölcsönalapjából 1994. november 30. napjáig történő visszafizetési kötelezettséggel kölcsön felvétele mellett döntött.

Rendeletet alkotott árak megállapításáról, mely szerint a lakbér mértéke összkomfortos lakás esetében 24 Ft/m², komfortos lakás esetében 12 Ft/m², komfort nélküli lakások esetében 6 Ft/m². Az önkormányzati tulajdonban lévő lakások jogcím nélküli lakáshasználata esetében a havi lakbér a fent felsorolt lakbér mértékének kétszeresét kell használati díjként fizetni. E rendelet kiadásáig február 7-én megtartott ülésén a Hajdú-Bihar Megyei Vízmű Rt. igazgatójának részletes tájékoztatója után a képviselőtestület a víz és szennyvíz díjakat az alábbiak szerint állapította meg:

Vízdíj: 63,50 Ft/m³ + ÁFA, szennyvíz: 50 Ft/m³ + ÁFA. A képviselő-testület a fent tartó önkormányzat részéről az iskolaszék munkájába való részvételre Nagy Imre képviselő, 4262 Nyíracád, Sport u. 18. sz., Moczkóné Vasvári Edit előadó, 4262 Nyíracád, Kossuth u. 86., és Grézne Fekete Erzsébet védendő, 4262 Nyíracád, Marek J. u. 18. sz. alatti lakosokat bízta meg.

Az önkormányzat keréparut építésére 2,8 millió forint saját forrást biztosít az elnyert pályázathoz. Pályázatot nyújtott be Buzita Vámospercséi önkormányzat építésére, valamint Fülöp-Nyíracád, Nyírmartonfalva Martinka út építésére, illetve a pályázathoz önkormányzatunkra cső saját forrást biztosít. Az étkeztetést nyújtó oktatási intézményekben nyersanyagnorma emelésére került sor.

Normák az Általános Iskola napközijében: Napközitthonos gyermek: 61,- Ft; csak ebédlős gyermek: 39,- Ft; kötelező bentételezők: 61,- Ft; intézményi dolgozók: 44,- Ft; Vendégbéd: 44,- Ft; ONÓ részére 50,- Ft. Napközitthonos óvoda: 52,- Ft.

Önkormányzatunk Guth Ligetelja Idegenforgalmi Egyesület létrehozásával egyetért, az egyesületbe alapító tagként belép. Különlékben személyi és egyedi önkormányzati ügyekben hozott döntést.

Az önkormányzat állatorvos értesíti az ebtartókat, hogy 1994. április 7-8-án reggel 7 órától 12 óráig a vásártéren eboltás lesz. Külterületen értesítése szerint kerül sor az ebek oltására.

Felhívjuk az ebtartókat, tulajdonosok figyelmét, hogy a kötelező védőoltás elmaradása a tulajdonos szabálysértési felelősségrevonásával jár.

Jubiláltak

50. éves házassági évfordulót ünnepelt családi körben:

Czirják József - Szerverényi Anna: 1994. február 5.

Tamás Mihály - Orosi Juliánna: 1994. február 17.

Berei János - Monostori Erzsébet: 1994. február 19.

Varga Sándor - Hudácskó Erzsébet: 1994. február 19.

Simon Ferenc - Simon Borbála: 1994. március 16.

Az ünnepelteteket köszöntve Dr. Katona Gyula polgármester és Czapár Gábor képviselő tolmácsolta az önkormányzat jókívánságait is.

- 101 éves születésnapját ünnepelte családja körében Katona Jánosné - Rontó Mária néni -, akit lakásán felkeresett ez alkalomból Komor Sándor országgyűlési képviselő és köszöntötte Dr. Katona Gyula polgármester és Czapár Gábor képviselő.

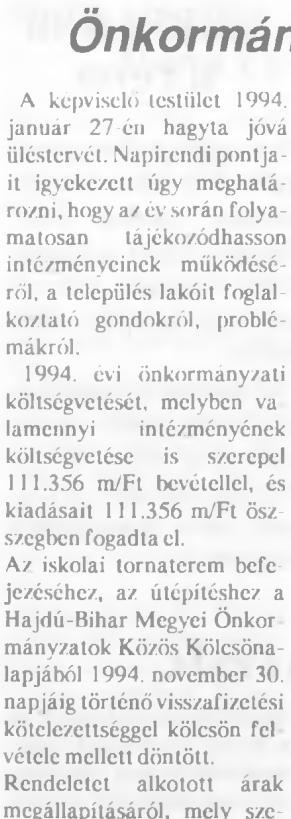
Dr. Károlyi György: Népi gyógyítás (Nyíracád, 1956-59. és 1964.)

I. A gyarkorló orvos munkája során nap mint nap tapasztalhatja azt, hogy azoknak a személyeknek, akikkel kapcsolatba kerül, mind tartalmilag, mind formai szempontból más elképzelése és elnevezése van egy adott egészségi állapotról, betegségről vagy egészségügyi tennivalóról, mint a hivatalos, korszerű orvostudomány. Ez a körülmény különösen napjainkban érthető és magyarázható, hiszen még az átlagos szakember is alig tud kellően lépést tartani a tudomány rendkívül gyors fejlődésével. A laikus pedig érdeklődésétől, műveltségi színvonalától és világnézetétől függően egyes kérdések ismerete és értékelése terén 5-10, esetleg 50-100 évvel el van maradva a tudományától. Különösen érvényes ez az olyan - ma már csaknem kizárólag falusi - lakosság-csoportra, amely igen sanyarú természeti adottságokhoz társuló súlyos gazdasági elnyomás alatt élt egészen a felszabadulásig. A gazdasági elmaradottsággal együtt járt a kulturális elmaradottság, az analfabétizmus, a környező világ eseményei iránt való érdeklődés teljes megszűlése. A természet jelenségeit magyarázó és értelmező tudomány helyett a hivatalos vallás, vagy még annál is sokkal régebbi, a nép tudatában ősidők óta megmaradt dogmák világképe uralkodott gondolkodásában. Az 1945 utáni nagy gazdasági és társadalmi átalakulás sem volt még képes ezt a szemléletet gyökeresen megváltoztatni. Megteremtette a lehetőséget ahhoz, hogy a felnövekvő új nemzedék már az alapoktól kezdve természettudományos szemléletben nevelődjen, s a felnőttek körében végzett népművelési munka következtében is csökkensen az a távolság, amely a „nép körébe bejutott” és a „korszerű” tudomány között van. Ez a gondolatmenet két következtetés levonására adja meg a lehetőséget. Először: alátámasztja azt a már sokak által kifejtett álláspontot, amely szerint „a ma tudománya a holnap babonája”. Nem csak a Pápai-Páriz „Pax corporis”-ának vagy Diószegi Fűvészkönyvének a nép körében ma is élő gyógy-eljárásai szolgáltatják ehhez a bizonyítékot, hanem például olyan megfigyelések, hogy még a „műveltebb nagyközönség” köréből is gyakran kéri az orvostól azt, hogy lázcsillapítás céljából rendeljen a beteg számára Penicillint vagy más antibiotikumot. Másodsor: érthetővé teszi azt, hogy olyan sok jószolgatással szemben, az általános és egészségügyi népművelés munkájának és eredményeinek megsokszorozódása ellenére miért élnek, hatnak, sőt születnek új és új babonák, gyógy módok. Liszt Nándor például 1906-ban, egyébként igen érdekes művében (3) kijelenti, hogy az a körülmény érthető, hogy „eddig” ez a sok babona és népies gyógyítási mód fennmaradt, azonban amilyen intenzív nevelőmunka folyik „mostmár” a lakosság körében, elkészülünk arra, hogy mindez „rövidesen” a múlté lesz. Nos, az azóta eltelt 60 esztendő bebizonyította, hogy a Liszt és mások hasonló jószolgatásai nem kellett megalapozottak. A szakember által tudományos szemlélettel végzett gyógyításból gyakran lesz népi gyógy mód, s ha racionális magva elvész, csak a külsőségei maradnak meg, akkor akár babonává is alakulhat. Az ismeretközlés mai útjára ez utóbbi foknak az elérését már csaknem lehetetlenné teszi, de nem tudja teljesen kizárni. Mert meddig van meg az emberekben az igény a népi gyógy módra vagy a babonára? A tudomány és egészségügyi ellátás színvonalától függően mindaddig, amíg a laikus szemrevételező tudományos felkészültség mellett is létezik gyógyíthatatlan betegség. Itt kell megpróbálnunk választ adni arra a kérdésre is, hogy a laikus által végzett ténykedések melyike tekinthető gyógy módnak, melyike babonának?

Túláságosan egyszerű, és ugyanezért félrevezető Lehmann állítása (idézi Verebely, amely szerint „babona minden olyan általános feltevés, amely valamely kor tudományos ismeretével és vallásos tanításával ellenkezik”. Ez a megfogalmazás nem veszi ugyanis figyelembe a pszichés faktort, amelynek pedig a modern orvostudomány - Pavlov kutatásai óta - egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít. (Azt talán megemlíteni is felesleges, hogy milyen ténybeli és logikai hiba akár csak ebből a szempontból is egyenlőséget tenni tudomány és vallás közé.) Vagy helyes-e az az álláspont, amelyet gyakran lehet hallani, s amely aszerint tesz különbséget babona vagy gyógy mód között, hogy az adatokból minek tartja? Úgy gondolom, hogy ez olyan fokú szubjektívizmus, amelyet a tudomány nem engedhet meg. Egy eljárás, amelyet ma - teljes logikátlanúsága és a tudományos tényekkel való szembenállása miatt - babonának tartunk, a laikus közönség körében a „post hoc, ergo propter hoc” elv érvényesülése és egykor, esetleg régmúlt időkben panaceának való tekintése miatt még ma is lehet. Ilyen elméletek kialakulásának manapság is tanúi lehetünk modern gyógyszerekkel kapcsolatban és ez teszi gyakorlatilag lehetetlenné a népi gyógy mód és a babona éles elhatárolását. Ezt a folyamatot erősítik azok a közismert tények, hogy egyes népi gyógyszerek és gyógy módok tudományos kritikát is kiállították és bekerültek a hivatalos orvostudomány fegyvertárába. De van ennek a kérdésnek egy másik oldala is. Egyet lehet érteni Vajkával (13) abban, hogy a népi gyógy módok, népies szerek orvosi értékének megállapítása hazai irodalmunkból teljesen hiányzik. Ez pedig az egészségügyi nevelőmunkát is jelentős mértékben hátráltatja, (bizonytalanná teszi az orvost a meggyőző munkájában, néha komolytalanná teszi az érvelését) és lehet, hogy használható szerektől fosztja meg az orvostudományt. Orvosaink adóssága ez, mert sem a gyűjtő, sem pedig a feldolgozó - értékelő munka nem lehet komplett aktív közreműködésük nélkül. Ezt érzi a néprajzkutató is (13), amikor azt írja, hogy „hiányzik az orvosszakember a betegség pontos meghatározásához”.

II. 1956-59. között Nyíracád község körzeti orvosa voltam. Munkám során felfigyeltem arra, hogy olyan szavakat, kifejezéseket használnak a hozzám fordulóknak, amelyeknek jelentését nem ismerem, s egyiknek-másiknak képi megjelenítő creje szinte megdöbbentően szép és találó. Minden rendszeresség és távlati cél nélkül feljegyeztem ezeket, néha az időpontot és azt is, hogy ki mondta. Időnként egy-egy gyógy módnak vagy babonának is hallottam hírt. Az alaposabb ismerkedés kölcsönös bizalmat hozott magával, s a lakosság sok ügyes-bajos dologával felkeresett. Így kialakult az a légkör, amely teljesen feloldotta a tanulni várossitól való idegenkedést, a „babonáság” büntetésétől vagy kigúnyolásától való félelmet. Fikkor már, ha szóba került valami olyan kérdés, amely érdekelt, nemcsak végighallgattam türelmesen, majd megmagyaráztam a helyes tennivalókat, hanem érdeklődtem is az adatoktól más, hasonló dolog felől. Nagy örömem telt benne, amikor félig hiteltel, félig mosolygva, maguk is kétkedve benne, egyre újabb és újabb módszerekre „tanítottak meg”. Látva azt, hogy milyen bőven van a község népe átitatva ezzel a tudásanyaggyal, egy ízben az Általános Iskola VIII. osztályában próbálkoztam meg a gyűjtéssel. Egészségtan órát tartottam nekik, s igyekeztem sokoldalúan, az ekkor már nekem is rendelkezésemre álló helyi példákkal illusztrálva helyes értékelést adni a babonákról és népi gyógyítási eljárásokról. Feladatnak adtam ki a tanulóknak a gyűjtést, s jutalmat kapott az, aki a legnagyobb anyagot hozta.

Dr. Károlyi György (folyt. köv.)

Dorogi János: Tollrajz

Apróhirdetések

TH naposcsibe minden hétre Megnyílt a gazdabolt, a Kossuth u. 6. sz. alatt az autóbusz-garázsban. Kedvezményes áron kaphatók kerti szerszámok, gépek, vegyszerek.

A Zrínyi utca 225. szám alatti 800 négyszögletes telek eladó. Érdeklődni: Nyíracád, Malom u. 4. sz.

Eladó a Nyíracád, Nyíl u. 25. sz. alatti házasingatlan. Érdeklődni: Leveleki Béla, Nyíracád, Nyíl u. 4. sz. alatt.

A szemétszállítás időpontjai: március 26., április 9., április 23. Gázdíj befizetés a művelődési házban április 18-án és május 16-án 9-12 óra között.

Autóbuszjáratok közlekedése Debrecen-Nyíracád között (1994. január 1-től)

Autóbuszok indulása Debrecen - autóbuszállomásról:			
⊛ 5.15	⊛ 5.30	* 6.35	6.40 ⊕ 7.45
8.50	9.50	10.50	* 11.55 12.00
T 12.45	⊕ 13.10	* 13.10	* 13.50 14.20
⊛ 14.45	15.20	* 15.55	* 16.05 16.25
* 17.00	⊕ 17.30	17.30	⊛ 17.45 19.10
20.10	⊛ 21.00	+ 21.10	⊛ 22.40

Autóbuszjáratok indulása Nyíracád - főtérről:			
4.20	⊛ 4.35	* 5.00	5.35 ⊛ 6.15
6.35	* 7.50	⊕ 8.50	9.25 ⊛ 10.30
12.05	* 12.55	T 13.45	⊕ 14.10 14.15
+ 15.10	* 15.20	⊛ 16.00	⊕ 16.20 ⊕ 16.25
* 16.35	⊛ 17.00	⊕ 17.45	⊕ 17.51 18.00
⊛ 20.15	+ 20.10		

Jelmagyarázat:

- ⊛ munkanapokon
- * munkaszüneti napok kivételével naponta
- T a hét utolsó munkanapján
- ⊕ szabad és munkaszüneti napokon
- ⊕ munkaszüneti napokon
- ⊕ a hét első munkanapját megelőző napon